

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt kitesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak:
 Egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr.
 Egyes szám ára 5 kr.

Felolvasó szerkesztő és lapfőlapdos:
 Németh Ödön.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
 Szerkesztőség: Szent-István-utca 5.
 Kiadóhivatal: Szammer Imre könyvnyomdája.

Milyen lesz a kiegyezés?

Semmi sem bizonyítja jobban, hogy Bánffy és kormánya a kiegyezés kérdésében a nemzetet ravaszul beakarja csapni, mint az a röpirat, melyet nálunk a megyében a *jezzók osztogatnak* a népnek, s a melyet a járási főszolgabírák küldenek nekik *hivatalosan*.

Mindenekelőtt álljon itt egész terjedelmében a röpirat, a mely Budapesten Buschmann Ferencz nyomdájában durva papíron jelent meg részben, hogy annál inkább hihetővé legyen a nép előtt, hogy azt valóban egy kis gazda írta, részben pedig mert hihetőleg egy pár százezer példányban lett belőle nyomtatva s osztogatják nem csak a mi megyénkben, hanem bizonyosan mindenfelé az országban.

Ez a ravasz röpirat különben szórul-szóra így hangzik:

Lesz-e hát kiegyezés?

Kérdi
 egy kisgazda.

Őszre hajlik az idő. A mi termést adott az idén szántóföld és rét, szőlő és gyümölcsös, kisebb-nagyobb bankóra váltva elment már, hol edőba, hol kamatra, no meg egy kis télire valóra. A mi kevés még maradt, abból a jó Isten segédelmével, valahogy kitelelünk mi kisgazdák.

Hanem új magot tettünk a földbe, új munkát adtunk szőlőbe, gyümölcsösbe, egy kis

Felső leány.

— A „Fejérmegyei Napló“ tárczája. —

Írta: Várossy Gyula.

(Folytatás és vége.)

A Gyuszi tette bosszantásomra. Később meg is bosszultam; úgy lepedőzt alá fadarabot dugtam, mert nekem kellett ágyaznom is s a szegény lelkem lefekvéskor úgy ordított, hogy békítésére a Béluséba is kellett egyet helyeznem. Erre szent lett a béke.

Míg a belső szobában a portörölvel a butordarabokat törülgettem, az óra tiz felé járt. Ekkor szokott jönni ő. Ismered Athurt? A szó magasabb értelmében csinos és kedves fiú; karcu derekára csatolva, messze ragyog kardja, járása acélosan ring s ha ablakom elé ért, egy pillanatra megáll, föltekint s ha ott lát, — pedig eddig mindig ott látott! — kecsesen szalutál. Mondják gazdag családból való, a menyasszony részéről még biztosíték sem kívántatnék s ő nekem köszönget. sőt a jégen együtt korcsolyáztunk. Elejtett muffomat — természetesen erővel ejtettem el! — úgy hozta utánam, mint egy kutyuska.

Az ingaóra háromnegyedet ütött. Még egy negyed. A portörölöt gyorsan félre dobtam, felnyitottam a szekrényt, elővettem fehér bédőruhám, melyről egy izben azt állítá, hogy úgy nézek ki benne, mint egy angyal, s gyorsan öltözködni kezdék.

hizlalni valót is szereztünk, a miből pénzelní lehet, egyszerre kezdünk dolgozni a jövő esztendői megélhetésére.

De megélhetünk-e és hogyan? Ez az aggodalmas kérdés szánt-teraszokat homlokunkra. Tudni kéne már, hogy mi lesz a kiegyezés dolgában? Megesimálják-e a külön vámtérsületet, vagy megmaradunk úgy a hogy eddig voltunk? Ha a nagy uraknak tán nem sürgős ez a kérdés, ha az ország házában rá is érnek nyakokat és hosszakat mondni, nekünk gazdáknak nagyon sürgős ám idejekorán tisztában lenni azzal, érdemes-e buzát vetni, szőlőt és gyümölcsöt termelni, szarvasmarhát és di-zuót nevelni és hizlalni?

És nem csupán mi kisgazdák tekintünk elszorult lélekkel az elé, a mi lesz, hanem velünk együtt egy sereg iparos, meg kézműves, apró emberek, a kik kezük után keresik a mindennapit s a kiknek nagyon belevág a számításukba, hogy a politikák nagy urak miképpen viszik dülöre az ország sorsát.

Lehet, hogy mi nem tudjuk megérteni, micsoda magas politika van a kiegyezés kérdése mögött, vagy tán azt se bírjuk túlfogni észszel, hogy az a törvényparagrafus, a mire az urak hivatkoznak, merre csavarható, a szerint, a mint jobb- vagy balpárti képviselő nyul hozzá. De azt tiszta észszel látjuk, hogy a kik megcsinálták 67-ben a kiegyezést, nem gondoltak arra, hogy valamikor az ő törvényük által kárt okozzanak Magyarországnak. Ha jónak látták akkor megcsinálni a gazdasági közönséget, akkor annak fönntartása csak attól függhet, hogy ez bevált-e vagy sem? Olyan

Számítottam reá, hogy anyám leányának szerencsését nem fogja akadályozni, s az ablak-közi találka romantikus multjának megfelelőleg fog lefolyni: én ott állok és kinézek, ő megáll, mosolyog és köszönt, azután mindketten távozzunk, s jövő vasárnapig csak az édes emlék marad meg. Tehát rip-röp felöltöztem, hajamat megigazitam, s lestem őt.

Ó közeledett már a sarkon, tőlünk a hatodik háznál zörgött a kardja, mindjárt itt lesz, még egy csokrot igazítottam meg a keblemen, midőn sebbel-lobbal anyám lép be, s kimeresztett szemekkel, összecsapott kézzel megáll oldalamnál.

Te itt, ünnepi ruhában, tétlenül? midőn a tenger dologtolt azt sem tudom, hol a fejem? Vetkőzöl azonnal le és ki a konyhára! Szégyeld magadat, anyádat egyedül hagyod! Egy, kettő!

Törülgetek, édes mamám, hebegtem meglepetésben. Látom, mondá gnyosan; a törölörong a divánsarkában s te itt ünnepi diszben. Talán vársz valakit? Mi? Oh nem zavartam meg, azaz hogy — ijedtem meg a föllentéstől — várok is, nem is, magam sem tudom.

Nem tudod? — kérdi metszően; nos én bizonyosan tudom, hogy a zöldségtisztítás vár reád a konyhában. Ma nem lehet uraskodni, az Edus bácsiék, meg a pénzügyi titkár itt lesznek ebéden. Rögton házi öltözetet veszed föl! És én neki szomorodottan vetkőztem le, anyám segített, hogy gyorsabban menjen, közben szidott, mert a gombok és szallagok egy-

törvényt csak nem csinált Deák Ferencz, a mely azt mondja, hogy: ha a közös vámtérsület hasznára is volt az országnak s ha a külön vámtérsület kárt is okozna, mégis meg kell csinálni a külön vámtérsületet, ha az osztrákoknak nincsen országgyűlésük, a melylyel a gazdasági szövetséget meg lehet kötni.

Sokat beszélnek és vitatkoznak mostanában a fölött, hogy mit értsünk az önálló rendelkezés alatt; hogy ez a szó parancsolja-e, vagy pedig csak megengedi-e a külön vámtérsületet? Hát egyenes észszel nem lehet mást érteni az önálló rendelkezés alatt, mint azt, hogy az ország azt teheti a mit jónak lát. Teszem fel, ha én a szomszédommal közös legelőt tartok, de kikötöm, hogy az esetben, ha meghal, vagy más veszi át az ő gazdaságát akkor nekem van jogom önállóan rendelkezni. Már most beáll ez az eset és csupán csak rajtam mulik, hogy a másik gazdával fönntartam-e a közös legelőt vagy sem? Nem azt nézem-e, hogy hasznomra volt-e eddig s hasznomra lesz-e továbbra is ez a közösség? S ha azt látom, hogy hasznomra volt és lesz, hát akkor bolond észszel ahhoz kötöm magam, hogy nem legeltetek közösen, mert megállapodásunk szerint nekem jogom van ehhez? Hát nem mondaná mindenki, hogy elment az eszem, ha megfosztanám magam a szemellátható haszontól, holott csupán csak tőlem függ, hogy megtartsam és biztosítsam ezt továbbra is?

No hát, szakasztott ilyennek látjuk mi kisgazdák a kiegyezési kérdést.

Mi azt látjuk, hogy a mi buzánknek, borunknak, gyümölcsünknek, marhánknek, serté-

másután szakadtak le. De hogysis ne, mikor a kard ismételve megsörrent ablakom alatt.

Zöldségtisztítás és főhadnagy egy pillanatban várt reám! Ne uvevss, édes, hanem sírj, mert én szégyenletemben sirtam. Keserveselben még nem tisztítottak sárgarépát, czellert és paszternákok három királyok napján Európában, mint akkor minálunk. Lefaragtam a gyökereknek felét, alig maradt belőlük valami.

Anyám tudatá velem, hogy délben rétes kerül az asztalra, annak okáért odarakott elej-bém egy nagy halom mazsolát és mandulát, hogy tisztítsam meg. A mazsola ragadt, a mandula héja piszkos sárgára festette kezemet. Egymásután Gyuszi és Béla jött segíteni. Én, hogy hamarabb átessen a munkán, megettem a rétes töltelékének egy harmadát, a két fiú végzett a maradékkal, mire gyomorfájást, szidást és ujjabb töltelék tisztítást kaptunk. Ez utóbbit ugyan magam, mert a két fiú gyorsan kerekelt oldott. Nincs is azoknak, de még a felső-leánynak sem keresni valója a konyhában.

Csodálatos! Anyám később a réteskészítés csinálásával bizott meg. De hisz nem érte hozzá! világoztattam föl, mire ő bőséges magyarázattal szolgált. Apróra elmondta: ennyi vaj, víz, liszt, czukor kell; így és így kavard, gyurd és kerekítsd, a kinyújtásnál segíteni fog.

De biz a kinyújtásnál és a mezevésnél sem ő, sem senki nem segített, mert olyan ragasztani való remek csirizt kabajítottam össze, hogy még a könyökömről is úgy kellett

süneknek van egy biztos piacza; amikor termelünk vagy hizlalunk, előre kiszámíthatjuk mibe kerül egy mázsa szem vagy jószág, s mivel tudjuk, hogy mennyi szállítási költséget kell fizetnünk Ausztriába, kikalkuláljuk, hogy érdemes-e és mit érdemes termelni. Ha fölállítjuk a vámsorompókat, egyszerre vége szakad a bizonyos számításnak. Nemcsak, hogy a vám drágábbá teszi jószágunkat, de azt se tudjuk, hogy most már a megdrágult szem és jószág bir-e versenyezni az osztrák piaczon más, idegen országgal, és ha nem bír, mennyivel lesz olcsóbb ideháza is? Mi búzánk és jószágunk; mivel hisz annyi lesz, hogy az egyik gazda a másikat nyomja le az árakban, csak-hogy a nyakán ne maradjon a mit termelt.

Én nem hiszem, hogy az osztrákok, a mi szép szemünkért, beeresztik ingyen a mi gabonánkat és mahánkat, ha mi vátot szedünk az ő posztójuk és divatczikkeik után. Háboruskodni fognak bizony velünk s a hogy én látom a dolgot, a háboru költségeit mi gazdák fogjuk majd megfizetni. Legelső sorban is mi kiszagadják, a kiket mindjárt az első egy-két esztendő nagyon keservesen próbál ki. Ha már olyan nagyon kell az uraknak a külön vámterület, hát mondja meg Kossuth Ferencz uram, hová vigyük majd termésünket, ha az osztráknak nem kell, vagy drága lesz? A bánáti búzának hol lesz az új piacza? A debreczeni és békési disznókereskedő hova szállítsa hizóit? A kecskeméti szőlősgazdák miből fognak pénzelnéni, ha nyakukon rothad a szőlő és gyümölcs?

De hát azt is mondják, hogy majd terem ipar Magyarországon s akkor lesz, a ki elfogyassza, a mit a gazda termel. Hát kit akarunk ezzel bo'ondítani? Hát mi kiszagadják megéllünk addig, a míg az a nagyipar megterem itt Magyarországon? Vagy hát mindegy az uraknak, ha egy pár ezer kiszagadja, a tőzsgyökeres magyar faj, ki is pusztul, csak vagyonsodjon meg itt nálunk egy pár csel meg osztrák gyáros? Mert csak idegen kapitálissal lehet nagyipart csinálni Magyarországon s ennek az idegen kapitálisnak a haszna is csak idegen kézbe és nem magyar kézbe jut.

késsel levakarni. Ekkor kaptam meg a mihaszna nemesi előnevet, De azért nem volt szabad a a konyháról távoznom. Hol öblögettem, hol fát raktam a tűzre, olykor vizet öntöttem, vagy az ételt kavargattam.

Szemeimet a füst fölmarta, kezeim kivörösödtek és kérgesedésnek indultak, halvány arcom láng-pípacs lett, mellem a fojtó göztől fulladt s a sok járásban, állásban inam rogyadoztak. Folyton megszűktem, de árva lelkem nem volt az ég alatt sehol megnyugvása: anyám karhatalommal cipelt a konyhára vissza.

Vajjon a te Verát is megszűkött az első balba?! Oh, becsüld meg, édesem, a Verákat, mert csak e nagy rabszolgaságban érzem, hogy a konyhában mily becses kincset rejt magában a Vera fogalma! De azért ha megtér, megfogatom! Minden keservelem és az elmaradt utnak ő a forrása! Meg én!

Délben nekem kellett teritenem. Soha nem teritettem. Azt gondolod, hogy súlyos feladatom megoldásában a két diák segített? Mindent összezavartak és eldugtak tőlem. Semmit sem találtam a helyén, igaz, hogy ezelőtt sem igen tudtam, hol mi áll? Anyámat is nagyon kifárasztotta a szokatlan helyzet, mert kérdés-ködéseimre röviden és epésen felelt: keresd!

Az epés hangulat átszállott reám is s most már nem annyira bus, mint inkább mérgeges lettem. A dévajkódó fiukat megezbáltam, mire ők visszalökdöstek; két tányér a küzdelem martalékául esett, egy lehulló villa majd a lábamat szurta át, a megférhetlen Gyuszi,

Van azonban még egy kérdésünk. Hát mi lesz abból az ezer meg ezer kisiparosból és kézművesből, a ki családot tart fenn, adót fizet és élni akar? Mi lesz ezekkel, ha a nagyipar kiveszi a szájukból a kenyeret? Álljanak be napzámosnak, gyári munkásnak az idegen gyárhoz, vagy álljanak ki az utcásarokra koldulni, feleségükkel, gyermekeikkel?

Uraim, ott fűn az országgyűlésben, jó lesz ám a kisemberekre is gondolni, mielőtt az ország sorsa fölött döntenek. Jó lesz ám latba vetni mi ér többet Magyarországnak: az a sok ezer, többnyire igaz magyar gazda és iparos, vagy egy-két száz gazdag és milliomosodó idegen tőkepénzes? Mert mi érezzük, tisztán látjuk, hogy belepusztulnak, ha a mai rendet fölforgatják.

A legnagyobb lelketlenség kell hozzá, hogy ebben az életkérdésben, a mely álmatlan éjszakákat okoz sok ezer embernek, a kormány is egyre huzza-halasztgatja a dolgot. Ha nincs bátorsága nyíltan megmondani, hogy mit akar, akkor mondjon le és adja át a kormányt olyanoknak, a kik meg merik mondani mindenkivel szemben az igazat. A Bánffy taktikája nem ér egy fabaták sem; ne azokra nézzen, a kik az országgyűlésben rakoncátlanokodnak, hanem nézzen bennünket, a kiket a megélhetés gondja ösztí. Ha azt hiszi, hogy nem elég erős megbirkózni velük, hát adjon helyet erősebb karu és elszántabb embernek. Beszéljen végre őszintén és egyenesen, mint ahogy magyar emberhez illik: marad-e a gazdasági kiegyezés a régiben, vagy felállítja-e a vámsorompót? Ha eltökélte, hogy megmenti a gazdákat, ne féljen, mi mellette leszünk s majd észretérítjük a bakafántoskodókat, de ha elég gyenge lesz, és enged nekik és a bársonyszékhez jobban ragaszkodik, mint a gazdák igazához, akkor legyen elkészülve rá, hogy szembe fogja magával találni azokat, a kik nem szóval és furtanggal, hanem becsületes munkával szolgálják hazájukat.

Ime ilyen röpirattal szándékozik a kormány magának hangulatot kelteni az országban!

A röpirat egész ravaszul van elké-

a ki mindent össze-vissza rakott, vizes palackból öntöttem le, erre ő az asztal alá menekülve, magával rántotta az abroszt s mindent, mi rajta volt. Apám dolgozó szobájából, anyám a takarék mellől rohantak be. Gyuszi és Béhus kikapott, engemet a kályha mentett meg, melybe, hirtelen lehajolva, fahasábokat dobáltam. A zavar és kitérés általános lett; a fiuk sirtak és engemet vádoltak, szüleim nagyon hangosan gondolkoztak s újra kellett teritenem.

Ilyen vízkereszt ünnepet még nem ért városkánk.

Megjöttek Edus bácsiék is, ki nagybátyám, feleségestől, két gyermekkel és a titkár, ki félig-meddig kéröm, jó képi szöke ember, de Arthurnak cipőtisztítója sem lehet.

Most már drukkolni kezdék. Ha ezek előtt hibát ejtek ki fognak nevetni. Eddig magam előtt szégyeltem magamat, most ő előttük is, de különösen a titkár előtt, hogy a felső leány a cseléd helyett szolgál föl. Szerettem volna a Bakony erdőbe elbujdosni, de mamám nem engedett.

Miután a rétes tészta helyrehozhatatlanul tönkretettem, anyám pedig hirtelenében egyéb süteményt készített: ebédünk három óraker lett készen.

Mindnyájan asztalhoz ültünk. A titkár háromszor is megcsokolá dolgos kezeimet, mint mondá, de nekem nem esett jól semmi. Szégyeltem magamat és a föld alá kívánoztam bujni. Képzeld, atyám tányérja mellett négy kanál, Edus bácsié mellett ugyanennyi kés, a titkáré mellett szintén anyai villa feküdt. A sórtartó

szitve és a kevésbé figyelmes olvasó azt hiheti, hogy ellenzéki politikus írta. Hiszen ez a hivatalos röpirat még azt is követeli Bánffytól, hogy mondjon le! Persze, hiszen ott van a folytatás, a mely azt mondja, hogy csinálja csak meg a kiegyezést, aztán majd elbánik a „kiszagadla“ a bakafántoskodókkal, t. i. az ellenzékkel.

Nem lep meg bennünket Bánffy kormányzata alatt semmiféle csunya politikai manőver. Hiszen ezt a képviselőházat is a század leggyalázatosabb választásával hozta össze. Hogyan is lehetne ilyen képviselőházat tisztességes eszközökkel fenntartani.

Azon sem csodálkozunk, hogy a régen eltemetett vármegyének ma fennálló torz utóda, a vármegyei közigazgatás, a mely hajdan a nemzeti jogok védelmében járt elől, ma alázatosan segédkezik ily alatomos politikai manővereknél is és a főszolgabírókat politikai vigécekké degradálja.

Hogy ez a röpirat nem fogja czélját érni az bizonyos. De hogy senkit meg ne téveszthessen, azért hoztuk köztudomásra s reméljük akad minden községben olyan férfi, a ki felvilágosítja a népet, e röpirat eredő forrására vonatkozólag. És bizony, legyen elkészülve a Bánffy-kormány, hogy e röpirat daczára is, ha a kiegyezést az ország érdekeinek feláldozásával köti meg, „szembe fogja találni azokat, a kik nem szóval és furtanggal, hanem becsületes munkával szolgálják hazájukat.“

POLITIKAI HIREK.

— A katolikus autonómiai kongresszus kilenczes albizottsága a főrendiház tanácskozási termében gróf Szapáry Gyula elnöklete alatt e hó 30-án tartott ülésében befejezte az előadói javaslat tárgyalását és azt némi módosításokkal elfogadta. A hitelesített tervezet most közzéadni fog a biboros herceggprimással és a magyar kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterrel, hogy észrevételeiket a kilenczes albizottság elaborá-

eltűnt, fogpiszkálót magam feledtem feltenni, mert nem is tudtam, merre van.

Az Irma terített! — hangzott a fiuk szájáról kórusban.

Ezek a gonoszok bizonynyal a pokolba jutnak, villant át lelkemen a baljóslatu gondolat s fött rákékent szaladtam a konyhába.

Én hordtam be az ételeket. Anyám lelke rajta. Edus bácsi feleségének, a Mácsi nének, ölébe ejtettem kínálás közben a kapormártásos eszést. Nem dőlt ki mind, a többinek is jutott még valami, de nem az ölébe, hanem a tányérjára. A töltött káposztát lapos talra találtam s ez ügyességemet édes apám fekete nadrágja emlegeti meg holtig.

Hidd meg, nagyon rossz napom volt. Legnagyobb sérelmemre az ebéd közti tányérmosogatás esett. Anyám állandóan utánam kiálltotta: Irma vigyázz! El ne törj valamit!

A titkár a föleserélt tányérért mindannyiszor kezemet csokolta, melyen ibolyaszag helyett a mosogatóvíz illatát érezhette.

Ugyan mit gondolhatott? Bizonyosan elítélhetett.

Ebéd végeztével, bár mitsem ettem, fölélegzettem. Hála Istennek! Vége a napi szenvedésnek. Nagy szörnyülködésemre akkor megszólal apám s a vendégeket vacsorára is ott marasztja. Anyámmal összenézünk, apánk ellen nem szólhattunk semmit, de láttam, hogy ötöt a guta környékezte, engemet pedig az ajulás.

Tehát e kinon estére is át kell esnem! Kétségbeesés környékezett s Verát egy pilla-

tumára megtehessék. Ezen esetleges észravezé-
lek azután közöltetni fognak a kilenczes al-
bizottsággal, a mely azokat tárgyalás alá veszi.
Az ülés végén báró *Hornig* Károly veszprémi
püspök, a bizottság nevében köszönetet mondott
az elnöknek a tanácskozások szakavatott és
adaódt vezetéseért. — Az albizottság tárgyalá-
sainak eredménye, illetve az autonomia tervezete
teljesen ismeretlen ma még.

Megyegyülés.

Szokatlanul élénk képe volt tegnap a me-
gyeházának. Már reggel 9 órakor kezdtek szá-
llagózni a megyegyülés iránt érdeklődő bizott-
sági tagok és a kíváncsiak.

E szokatlanul élénkséget a megüresedett
duna-adorny szolgabírói állás betöltése idézte
elő, a melyre csak két jelölt pályázott ugyan,
de mind a két párt igen erős volt és meglehe-
tősen kiélesedett, szenvedélyes kortesbedést
folytattak hetek óta.

Fél tíz óra tájban már csak egy nyüz-
gött a sok ember a megyeház nagytermében s
a karzatok is zsúfolva voltak közönséggel, kik-
nek egy részét hölgyek képezték.

Míg a karzat közönsége mosolyogva nézte
a teremben nyüzsgő sokaságot, addig lenn ugyan-
csak folyt a korteskedés. A beavatottak már
akkor tudni vélték, hogy *Apt* Ödön ráczalmási
birtokost fogja a többség megválasztani s ennek
magyarozatát abban adták, hogy a másik jelölt-
nek *König* Bélának éppen mostanában, Duna-
Adonyban helyettesítése alatt elkövetett dolga
miatt igen csunya természetű fegyelmi ügye
van. Annyi bizonyos, hogy a választási had-
járat átlépte volt a mindennapi esetek korlátait
s *Apt* Ödön érdekében röpíratokkal is dolgoztak.

Általános érdeklődés mellett nyitotta meg
Fidli Pál báró főispán a gyűlést.

A megyének a királyné temetésén való
részvételről tett először jelentést a főispán.
Majd áttért a napirend első pontjára, melyre a
megüresedett adonyi szolgabírói állás betöltése
volt kitűzve. Ez állásra *Apt* Ödön és *König*

Béla pályáztak. A kandidáló bizottság *Apt*
Ödönt jelölte első helyre. A szavazást két bi-
zottság vezette. Egyik a főispáni lakásban, —
itt szavazott a székesfejérvári és a moóri
járás; a másik az alispáni lakásban hol a sár-
bogárdi, adonyi és a vaáli járás bizottsági
tagjai választottak.

A nagy igazgatósággal lefolyt választás
eredménye, hogy *Apt* Ödönt 83 szavazattal
König Béla 71 szavazatával szemben az adonyi
járás szolgabírójává választották meg. A meg-
választott letette a hivatalos esküt, azután
folytatták a tárgysorozatot.

Gróf *Czirák*y Antal kihirdeti a szavazás
eredményét. Beadott összesen 164 szavazat,
melyből dr. *Apt* Ödönre esett 83, és *Moóri*
König Bélára 71. Így tehát a megüresedett szolga-
bírói állásra dr. *Apt* Ödön lett megválasztva 12
szótöbbséggel. Dr. *Apt* Ödön letette az esküt s
aztán áttért a közgyűlés a tárgysorozat többi
pontjaira.

Legelőször is elhatározta a közgyűlés,
hogy a királyné szobrára 2000 koronát ado-
mányoz és gyűjtő iveket bocsát ki.

Majd elhatározta, hogy az újonnan épít-
endő megyei kórház építéséhez még hiányzó
150.000 forintból 26000 forint a kórház alaplóból
pótol, a többit pedig pótdával törlesztendő
amortizációs kölcsönből fedezi.

A fejér- és tolnavármegyei helyi érdekű
vasút részvénytársaságba *Huszár* Agost alispánt
és *Hardy* Antalt igazgatósági tagokul választ-
ták. A székesfejérvár-bicskeibe pedig *Huszár*
Agost alispánt, *Tallian* Vilmost és *Detrich* Gyulát.

Dr. báró *Mandorf* Géza bizottsági tag az
általános kötelező állami jégkár biztosításra
vonatközlő benyújtott indítványát igen szép
beszédrel okolja meg. Megemlíti, hogy habár
napról-napra szaporodnak a biztosító társaságok,
a biztosítás még sem történik kellő arányban.
Nem különösen azok részéről, kiket ha az ideit
esztendeihez hasonló csapás még egyszer ér,
teljesen tönkre mennek, elveszítik bizalmukat
a jövőben s anyagot szolgáltatnak a nyomor-
nak, a s szocializmusnak. Pedig a parasztság,
mint *Roscher* mondja, a nemzet fájának gyökere,
a levél, a lomb lehel, de ha a gyökér egészséges, új-
ból kihajt.

Rámutat az okokra, a melyek miatt a nép
idegenkedik a jégkárbiztosítástól és keresi a
módot arra, hogy miképp lehetne a csökönység
szét belőle kivenni. Ezt keresve, különösen

két módot talál. Egyik a szövetkezeti biztosítás,
másik a kötelező állami biztosítás. Królösen
az utóbbiban találja a legjobb orvososságot,
mert a szövetkezeti kinek-kinek tetszésétől függ,
pedig a nép e tekintetben olyan mint a makacs
beteg, kinek erővel kell orvososságot beönteni.

Vegye az állam a kezébe a biztosítást és
terjessze ki minden adófizető polgárra. Igaz
ugyan, hogy ez új teher lesz a polgárookra,
de áldást hozó teher, mely megtermi bőven
a gyümölcsét. Szent cél ez, — ugymond —
melyet minden oly államnak szem előtt kell
tartani, mely polgárai anyagi helyzetének javi-
tására törekszik. Nem ajánl módot a kivitelre,
azt a törvényhozásra bizza, mert bizonyosan
talál módot arra, hogy az ember ezen szabad-
ságának megszorítását összeegyeztesse érdekei-
vel, csak az eszmét akarja megpendíteni. Kéri
indítványa elfogadását és elfogadása esetében
annak szétküldését a törvényhatóságokhoz.

Lits Gyula szólalt fel utána, ki osszja
mindenben az előtte szóló véleményét, csak azt
akarja jelteni, hogy a jégkárosultak segé-
lyezésére összejött dunántúli képviselők érte-
kezlete felvette programjába a kötelező állami
jégkárbiztosítást. Igaz ugyan, ugymond, hogy
ez összeütközik a szabadság eszméjével, de a
magyar még sok dologban gyámkodásra szorul,
ugy a maga mint állam érdekében.

Br. *Mandorf* javaslatát egyhangulag el-
fogadták. Ugyancsak elfogadták *Kenessey* Gyula
indítványát, a gyári munkások betegségleyezé-
séről. Következett azután *Meslennyi* Lajos által
ajánlékozott *Kossuth* kép elhelyezéséről és le-
leplezéséről szóló indítvány, s a gyűlés a képet
köszönettel elfogadja, de a leleplezési ünnepélyt
a gyász miatt annak leteltéig elhalasztja.

Nagy vitára adatott alkalmat az *iránscsai*
községi jegyző választás megsemmisítésére
vonatközlő indítványa az állandó bizottságnak.
A megejtett jegyző választás alkalmával ugyan-
is a két jelölt egyenlő szavazatot kapott s így
a választás sorshuzás utján lett eldöntve, mely
alkalommal a sors *Gerő* Istvánnak kedvezett.
A vesztes fél fellebbezést nyújtott be a választás
ellen és annak megsemmisítését kérte.

Először *Károly* János nagyprépost szól ez
ügyhöz és azt javasolja, hogy mielőtt a köz-
gyűlés érdemleges határozatot hozna, kérdezze
meg a szolgabíró, mint a választás elnökét,
annak leteltyása felől. *Koller* duna-adornyi esp.
plebános a választás megsemmisítése ellen emel
szót. Majd *Póór* Gusztáv adonyi fűszolgabíró
mondja el a választás alatt követett eljárását.
Különösen az általa vissza vetett két szavazat

II.

Kedves Irmám!

Epedve vártalak, helyetted azonban leve-
ledet kaptam meg. (Színtén átérzem és méltá-
nyolom fájdalmaidat, mit cselédetek és kérés-
okozott neked.

Magam is felső-leány valék, ki konyhán
sohasom fordultam meg. Te kíváncsi valál
három hónap házas életem élményeire. Egy
részt elmondom. Férjem, Imre, ki ispán a gr.
Károlyi uradalomban, végtelenül szeret, de je-
lenleg még szerény anyagi körülmények közt
él. Mint felső leány irtóztván a konyhától, Im-
rének drága szakácsnét és szolgálot kellett
fogadnia, mert a zongora és himzés mellett
éhen haltunk volna.

Jövedelme ezt a költséget nem igen bírja,
de nem is számított szegény feje arra, hogy
én csak a szalomban vagyok otthon. Nem szól,
de a homlokán látom olykor a borot s én azzal
űzőm el, hogy Rózi szakácsnénak a legszor-
gosabb tanítványa vagyok. Te is tégy hasonló-
lag. A Verák igaz, hogy konyhaszakácsnak a maga
a konyha sem ibolyaillat, de a benne való
foglalkozás kincses-bánya, melyet csak most
látok be s mely fölött még a bébé ruhában is
érdemes gondolkodnod, míg nem késő. A ház-
nak és háztartásnak minél több személye
egyesül bennünk asszonyokban, férjünk szemé-
ben annál többet érünk. Kiváltképpen ahol
fennj az ernyő, nincsen kas! Jövő vasárnap
átjőjj. Te fogod a palacsintát megcsinálni, én
már tudom. Isten veled! Ölel
Giza.

natban szidtam, majd meg imádkoztam, hogy
jőjjön haza.

Még más férfi vendégünk is jött, kártyá-
hoz ültek, a boros palacsintákat én hordtam be
és törültem meg, majd Mácsi néni mellé kellett
ülnöm, hogy mulattassam.

Az öreg asszony jégiszor volt s drága ruhá-
ját emlegette és a foltot mutogatta. Én busan
merengtem mellette s bébé ruhámon járt az
eszem. Anyám a család múltjáról regélt.

Alkonyodott s a félhomályban a vacsora-
készítés borzalmai fölött elmélkedve, azon igaz-
ságra juték, hogy jobb is az embernek nem
születni.

Most zörej hallatszott a konyha felől.
Édes sejtelenül meglepetve repültem ki s tel-
jes báli öltözetében, karján a káplárral, Verát
pillantam meg. A boldog Verát, az elveszett
és megszökött Verát, ki völégénye karjai közt
husz-órás bálát tánczolt keresztül.

Hirtelenében nem tudtam, mit szóljak. A
hajának essem-e, vagy megöleljem? Cselédnép-
pel soha nem voltam konfidens, az ibolyaillattal
nem vágott a konyhaszag, buták, tudatlanok
és gorombák s én mégis úgy éreztem, hogy
egy felsőbb lény lebeg előttem, ki iránt felejte-
nem kell a nap keserveit s a ki megváltott a
vacsorakészítés terheitől.

— Haza jött? — kérdém s szavaimban
annyi szelidség rezgett.

— Haza — mondá vastag hangján. Én ugy
hiszem, minden cselédnek, a kinek káplárvölé-
génye van, vastag a hangja. — Haza — ismétlé,
de ha nem tetszem azonnal megyek.

Ijedtemben megragadtam a karját s huz-
tam és kiáltottam befelé: Mama, édes mamuska!
megjött a Vera!

Anyám kisetett s előttem borzasztó jele-
net folyt le.

Ne bántsa, kiálték. Maga pedig, édes Vera
kérjen bocsánatot.

A káplár nyugodtan állt a sarokban, hig-
gadtan nézve szerte az ételmaradékok után.
Katonáskodása alatt, ugy látszik, hozzá volt
szokva menyasszonyainak emjeleneihez. Vera,
ugylátszik, szintén.

A fölkelésnek és szidalomnak vége levén,
Vera köznapi gunyába bujt, a káplár távozott,
az én lelkemről pedig óriási teher szakadt le.

— Ugy-e, nem megy több bálba az idén?
— kérdém szeliden a leányt.

— Az a káplár.ól függ — felelte.

S én e pillanattól, édes Gizám, megszaba-
dultam a konyhától, kályhafüsttől, meg a többi
cselédi dolgoktól s újra lettem az, a ki voltam,
gondatlan felső leány.

Ime, ez a soha nem feledhető katasztrófa
ért engemet vizkereszt napján, mely levettette
velem a bébé-ruhát s meggátolta a hozzátok
való átszánkázást.

Sajnálj és bocsáss meg boldogtalan barát-
nédnak, ki vasárnap okvetlenül átrándul hozzád,
ha addig új bál nem lesz a „Zöld koszoru“-
ban és Vera újra meg nem szöki.

Biztosítalak, azt a napot nem fogom tul-
élni. A viszontlátásra. Iрма.

képezi a vita tárgyát, mely vitában részt vesznek *Gondol Gábor, Saitz Jenő* váli főszolgabíró, *Heinrich Lajos t. ügyész, Haráy Antal* biz. tag.

Husár Agoston alispán a választás megerősítését javasolja s mint hogy 20 biz. tag névszerinti szavazást kér, azt megejtik, melynek eredménye az, hogy az állandó választmány indítványát 67 szóval 23 ellenében elvetik s a választást megerősítik.

Most *Magyar-Almás* anyakönyvi helyiség építkezéséről szóló ügye került tárgyalásra, melyre nézve elhatározták, mivel a község, hogy anyakönyvi helyiséget építeni a már meglévő határozatnál fogva úgy is kénytelen, a község legfeljebb csak a közigazgatás által az é. czéla megállapított költségvetés ellen emelhet szót.

A kereskedelmi kamarának az építendő kereskedelmi iskola érdekében való kérését, hogy a megye pénzüsszeggel járuljon hozzá, a jelenlegi körülmények közt nem teljesíthetik.

A hivatalos órák új rendje *november 1-én* veszi kezdetét, mikortól fogva a *hivatalos órák 9-12-ig fognak tartatni.*

Közben azután tudomásul vétettek a különböző czélokra megindított gyűjtések. Az alispán előterjesztésére elfogadják a gőzfűtőtlenítő gépek beszerzésére vonatkozó indítványt, mely szerint köteles minden község egyet-egyet beszerezni.

Még csak a *sóskuti* kath. népiskola községire való átalakításánál volt hosszabb vita, melyben legelőször *Mayer Károly* kanonok szólt fel. Megemlékszik arról, hogy az iskolát a székesfehérvári káptalan tartotta fenn mindaddig, $\frac{3}{4}$ majd $\frac{1}{2}$ telekkel járulván a tanítói fizetéshez, ugyancsak a káptalan építtette a tanítói lakást is s ehhez még pótdóval is járul a káptalan az iskola fenntartásához. Tekintve csak a dolognak anyagi oldalát, jogtalanannak tartja a község határozatát, de alaki szempontból sem tartja elfogadhatónak, nem pedig a káptalan részéről, kinek hivatta érzi magát érdekeit képviselni. A község t. i. csak egyszerű határozattal akarja az átalakítást végrehajtani, holott a törvény világos szavai szerint ehhez az illetékes egyházi hatóság beleegyezése föltétlenül megkívánatik.

Mindazáltal nem ez indította át a felszólalásra, hanem az, hogy azok az okok melyek a községet e határozat hozatalra indították, leginkább egyes személyek iránti ellenszenvből keletkeztek, () Múltóság, a megyés püspök intézkedései folytán már megszűntek. A régi tanító állásából kizoztatott, sőt az unak megválasztása is felterjesztett jóváhagyás végett. Ajánlja a tárgyat töröltetni.

Heinrich Lajos t. ügyész szól fel még ez ügyben. Szerinte a sóskuti iskola tulajdonképen nem felekezeti tulajdon, hanem mint számos másik is csak a felekezeti jellegét tartotta meg s így elvi alapon nem lehet a községtől az átalakítás jogát megvonni. Mivel azonban a viszonyok, melyek a községet az átalakításra utalták, tényleg megváltoztak és e téren egyetértés állott be a községben, indítványozza hogy küldessék vissza a községnek a határozat, vegye még egyszer megfontolás alá s esetleg változtassa meg határozatát. Indítványát elfogadják.

Sorrendre kerül a községek benyújtott pénztári számadása és számos községnek határozata a felveendő pénzkölcsönre nézve.

A soron levő nagyszámu (292) kisebb-nagyobb jelentőségű tárgy miatt a gyűlés csak $\frac{3}{4}$ 2 óraorok ért véget, mit a választásra nagy számban egybegyűlt bizottsági tagok közül már csak kevesen vártak meg.

FIGYELMEZTETÉS.

E hó 1-ével a »Fejérmegyei Napló« harmadik évnegyedébe lépett, miért is felkérjük lapunk előfizetőit, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap küldésében fennakadás történjék.

Kérjük egyuttal a hátralékban levőket is, hogy hátralékaikat minél előbb rendezni sziveskedjenek.

A KIADÓHIVATAL.

UJDONSÁGOK.

— A király névnapja. Ma ünnepli a város Ó Felsege szeretet királyunk névnapját. Máskor a vigan lengő nemzeti zászlók hirdették az örömnapot, mai alkalommal a fekete lobogók még mindig hirdetik a királyt és a nemzetet ért gyászt. Ma csak a gyászpompa közül tör elő egy-egy viganzóldó örömsugár, hogy a Mindenható újból megengedte érni Felseges királyunknak az ő névnapját. Ezért adott ma halát a város közönsége s ezért gyűlt össze a ma d. e. 9 óraorok tartott „Te deum“-ra. A Te deumot dr. *Steiner Fülöp* megyés püspök tartotta fényes segédlettel, melyen résztvettek a papságon kívül bá.ó *Fiáth Pál* főispán és *Husár* Agoston élén (fekete díszmagyarban) a megyei tisztikar. A város részéről: *Reé István* főkapitány és *Simon Sándor* alkapitány. A helyörség tisztikara, élükön *Görgrý* tábornokkal s egy-egy század honvéd, uhlánus és méntelepi legénység. A kir. törvényszék, élén *Daróczy István* törv. elnökkel és *Keczin* bíróval. A pénzügyigazgatóság, *Spitkó Lajos* kir. tan. A kath. főgymnasium tanárkura és ifjusága. A *Ferenz József* főnevelde és számosan a város közönsége részéről. A főreáliskola ifjusága a seminariumi templomban hallgatott szent misét.

— A utolsó palotahölgyek. A most vasárnap megjelent hivatalos lapban a királyné utolsó rendelkezése jelent meg, a melyben tizennyolc főri hölgy, közöttük *Zichy Jánosné* grófné született *Redern* Mária grófné is, a királyné palota hölgyévé lettek kinevezve. Ezeknek a kinevezéseknek az a történetük, hogy a királyné egy héttel meggyilkolása előtt nevezte ki a hölgyeket, de a Genfből elküldött rendelkezés azután elindult hivatalos utjára és erről az utról most került a *Budapesti Közlöny*-be. E szerint ő felsege utolsó királynéi rendelkezése értelmében palotahölgyek lettek a következő főri asszonyok: *Auersperg* Engelbertné hercegné született *Hohenlohe-Langenburg Gabriella* hercegné; *Schwarzenberg* Károlyné hercegné született *Hoyos* Ida grófné; *Windischgrätz* Hugóné hercegné született *Auersperg* Krisztiana hercegné; *Lubomirsky* Andásné hercegné szül. *Husarzewska* Eleonóra grófné; erdői *Pálffy* Edéné grófné született *Walterskirchen* Mária báróné; *Ludwigstorff* Antalné báróné szül. *Schönborn-Buchheim* Anna grófné; *Lanckoronsky* Károlyné grófné szül. *Lichnowsky* Margit grófné; nagy-apponyi *Apponyi* Sándorné grófné szül. *Esterházy* Alexandrine grófné; zicsi és vásonykeői *Zichy* Jánosné grófné született *Redern* Mária grófné; mezöszegei *Szegedy* Györgyné szül. *Gerlinezy* Mária báróné; *Kálnoky* Hungóné grófné szül. *Herberstein* Mária grófné; *Brandis* Ottóné grófné szül. *Schönborn-Wiesentheid* Athenais grófné; *Lütow* Henrikné grófné szül. de *Tuyll* Ellenóra báróné; *Potocki* Andrásné grófné szül. *Tyszkiewitz* Krisztina grófné; *Mensdorff-Pouilly* grófné szül. *Paar* Ida grófné; *Almássy* Dénesné grófné szül. nagykárolyi *Károlyi* Gábrilla grófné; csömöri *Zay* Miklósné grófné szül. nagykárolyi *Károlyi* Mirgít grófné; *Erdőty* Gyuláné grófné szül. *Széchenyi* Emilia grófné.

— A tüzoltó egylet jubileuma. A székesfehérvári tüzoltó egylet e hó 16-án ünnepli fennállásának 25 éves jubileumát. Mely ünnepnapot megelőző este, 15-én, fáklyás zenét ad a főispánnak, a polgármesternek és a rendőrfőkapitánynak. 16-án reggel 10 óraorok a székesegyházban szent misét hallgat. Délután nyilván-

nos diszgyakorlat az őrtanya udvarán. Este 6 óraorok pedig, ugyancsak gyakorlat czéljából, a vásártéren levő *Antal*-féle ház megtámadása. Ennek végeztével pedig jubileumi bankett a lövöldében. A közönséget az ünnep programjának bármely pontján szivesen látja a rendezőség.

— A duna-adonyi plébános beigtatása. Szép ünnepély színhelye volt okt. 2-án *Duna-Adony* községe. E napon igtatták be ugyanis *Csöngedy* Gyula új plébánost. A beigtató *Lajos József* kerületi esperes volt, ki megható szavakban vázolta a pásztor és a hívek egymás közti viszonyát. Majd azután az új plébános tartotta meg szentbeszédét. Délután a plébános tiszteletére szép kis ünnepet rendeztek az irgalmas nének és növendékeikkel, kik szép beszédekkel üdvözölték az új plébánost, majd pedig *Bajzák* István vezetése alatt énekekkel gyönyörködtették.

— Színház. Szombaton, f. hó 1-én volt a színházban a megnyitó és bemutató előadás, mely nap különben arról is nevezetes, hogy a katonáknak ezen a napon kell berukkolni. Csakhogy a katonák, meg *Salkai* között egy kis külömség van e tekintetben s ez t. i. az, hogy a katonáknak be kell, *Salkai* pedig be akart rukkolni, minek aztán az lett az következménye, hogy a közönség nem rukkolt ki. Diszben pompázik a színház kívülről s a városnak úgy szólván a legcsinosabb épülete. Az idegen elhaladva mellette kísértette esik, s alig tudja megállni, hogy meg ne tekintse belülről is, nem sejtven, mi rejlik e csinos mez alatt. Egy munkás, kinek bizony nincs módjában mindennap tisztát váltani, mikor szombaton este felé munkájától szabadulva ki megy sétálni, de minden ideje átöltözöküdni, magára veszi felöltőjét, felgyüri gallérját és csinos külsőt mutat. Így van színházunk is. Felöltöt szabtak rá hamarosan, de alsó (érsd belső) ruját nem volt ideje kicszerelni, miért? mert *Salkai* be akart rukkolni. Azt hisszük felesleges leírni, hogy fest belülről. Ismerheti a közönség tavalyról, azelőttől s ha visszaemlékszik, maga elé képzelteti kopott falait, a páholyok oldal-falát elhagyni készülő behuzatot s az évtizedes port, hozzá még a félbehagyott tatarozást. A város, becsületére váljék, segíteni akart a bajon, rendbe akarta hozni belül is s ezáltal kimutatta jóindulatát az igazgató iránt is, mert hisz egy diszebb tiszta épület mindjárt sokkal több közönséget vonz az előadásokra. De *Salkai* úgy látszik nincs rá szorulva e jó indulatra, nem várta meg, míg az külsőleg is nyilvánulhat, mert ő be akart rukkolni. Így azután nem csodálkozunk azon a részvétlenségen, mely különösen a bemutató előadáson oly megdöbbenően nyilvánult. Pedig itt van közönségnek a mult évekbeli szépei és kedveltjei közül nem egy, erősböve szépségben és művészetben s mégis csak három páholy volt elfoglalva, amásodrendű zártszékben is csak itt-ott lézengett valaki, távcsövön keresve legközelebbi szomszédját. Nem ilyen képe volt máskor a megnyitó előadás alkalmával a színháznak. Előre megjövendeltük e részvételre seget *Szalkainak*, mert a fehérvári közönség sokkal önértesebb, sem, hogy hagyán magát orránál fogva vezetetteti egy szinzigazgató által, kinek inkább kellene a közönséghez alkalmazkodnia. A vasárnapi „Fehő Klári“ és a hétfői „Folt“, a mely tisztit“ című darabok látogatottsága még inkább megerősíti állításunkat. Különben a hétfői, mely alkalommal, nem számítva az ő elfoglalt páholyban ülőket, 50 voltak a földszinten, ezeknek nagy része is valószínűleg ingyenes publikum, a kiket beerezett az igazgató, hogy legyen kiknek játszani. Tessék elképzelni, hogy milyen elenyésző, úgy szólván komikus csekélység egy színházban 50 néző! Aztán az a nyomott hangulat, nincs szomszédja az embernek, kihez szólhatna, kivel megjegyzéseit közölhetné. Át kell másznia második harmadik sorba, vagy hangosabban beszélni, a mit meg nem mer, nehogy magára vonja a figyelmet, hogy egyike ő is azon mű pártolóknak, kiket csak a kíváncsiság ide hozott. Siunte szegyenkezzve néznek

egymásra az emberek s bizonnal fogadoznak magukban, hogy ilyen kellemetlen helyzetbe, ha az igazgató fizetne, akkor sem hozzák többé magukat. — Szóval Székesfejérvár közönségben van önéret!

— **Az állattenyésztők érdekében.** A belügy-miniszter már 1894-ben és 1896-ban rendeletet adott ki, melyben megtiltja, hogy az állatokat tüzes vassal hátukon megbélyegezzék, nemcsak mivel ezzel az állatot kinozzák, hanem mivel a bőr ezáltal sokat veszít értékéből. Hanem ugy látszik a mezőgazdák nem igen vették figyelembe ezen miniszteri rendeletet, miért is a miniszter most újból felhívja a törvényhatóságok figyelmét az említett rendeletre és meg-hagyja, hogy újból figyelmeztesse a gazdákö-zönséget az ezen megbélyegzésből származó értéksökkenésre és ajánlja, hogy vagy egyál-talában aljának el a tüzes vassal való sütéstől, vagy pedig azt a szarvakon, illetve az álkap-cson alkalmazzzák.

— **Rendőri hír.** Wirth Károly könyök-köz 8. sz. alatti lakos azon panaszal fordult ma a rendőrséghez, hogy tegnap éjjel fél 12 órakor *Nojczser* Károly szabadságolt katona, ki Buda-pestben szolgált a 69. gyalogezred 5-ik századá-nál, bement mulatójába és minden előzetes szó-váltás nélkül felítette Wirth Károlynak az állát, megfogta mellét, össze-vissza ránczigálta, majd szuronyát rántotta ki s ha Zsigmond szakaszvezető fel nem tartóztatja, menten agyon-szurta volna. Panaszát tanukkal bizonyítja s kéri Nojczsernek szigorú megbüntetését. — Alig mulik el nap, hogy egy-egy szabadságolt ka-tonával ne lenne baja rendőrségünknek, ugy látszik azt hiszik, hogy mivel nincs káplárjuk vagy kapitányuk a közelben, kik őket alaposan lehorodának és megbüntetnék, hogy nekik most már igazán nem parancsol senki. Igazán meg-érdemlenék, hogy a rendőrség szigorú büntetést szabjon az illetőkre.

— **A tizenkilencedik századbeli ember.** Általános a vélemény, hogy az emberség napról-napra satnyul, különösen Európában. Ezt a véle-ményt a katonai állítások statisztikájára alapítják, melyekből az tűnik ki, hogy évről-évre kevesebb ember válik be katonának és ezek is sokkal gyön-gébbek, mint például az antik római világ ifjai. a kik közt alig akadt — untauglich. Ezt a nézetet azonban igen könnyen meg lehet czáfolni, ha egy kissé buvárokodunk. A fennmaradt csontvázak ugyanis világosan mutatják, hogy az akkori emberek többsége nem volt sem nagyobb, sem erősebb a mai európai embernél. Erre engednek következtetni az ókorból és a középkorból ránk maradt pajzsok, pánczélok és hadiruhák is, valamint azok az életnagyságu emberi alakok, a melyeket historiai emlékeken találhatunk. Augustus korabeli latin irodákban az olvasható, hogy a római katonák javarésze átlag egy méter és hetven-két centiméter magas volt. Az sem igaz, hogy kü-nösen az iparos országok lakossága satnyul leginkább. Kruse dr. bonni tudós nagy tanulmányban foglalko-zik ezzel a kérdéssel és kijelenti, hogy az európai ember éppenséggel nem satnya és nincs ok semmi-féle sötét pesszimizmusra.

IRODALOM.

A váradí regestrum. Értelmezi *Kandra* Ka-bos. Budapest, 1898. Nagy 8-rét XVI. és 519 lap. A Szent-István-Társulat, tudományos és irodalmi osztályának kiadása. Ára 4 frt. *Kandra* Kabos, széles körökben ismert történettudóunk magyarázatos forrásmunkát irt a váradí regest-rumról, a mely most jelent meg s a melyben egy darab hamisítatlan középkor tárul elének, megkapó közvetlenséggel, a magyarázó tudós élénk fényt vető szövétnekének világában. A váradí regestrum tulajdonképeni értelmezését *Kandra* Kabos egy remek essayje előzi meg, mely a középkori istenítéletekről általában szól. Különösen a középkor erkölcsi világára, mély-séges vallásosságára oly élénk fényt vető ez intézményről egész irodalom szól; nálunk e váradí regestrum kapcsán lát először napvilá-got az istenítéletek alapos málátása, a melyek-

nek az östörténetig visszavihető eredetét kimu-tatván, szerzőnk ezek több nemeti ismerteti, mint a minő a sorsvetés, a vizpróba és a tűz-próba volt. E fejtegetések mind bővelkednek magyar vonatkozásokban, ezenfelül azonban külön is szól *Kandra* Kabos az ősmagyar isten-ítéletekről, kimutatván, hogy az Arany János általánosan ismert balladájának tárgya alkotó tetemre-hívás minden ízében eredeti s ősmagyar ordália volt, azonkívül a bajvívás ítéletével is éltek őseink s számos népies jellegű istenítéleti próbának nyoma mai napig is fennmaradt né-pünk babonáiban, mint például rostavetés a palócoknál, a kik ezzel tolvajok kipuhatólása okáért most is élnek. Különös fejezet szól az istenítéleti próbák kritikájáról, éles elmével szedvén széjjel némely szkeptikus írók érveit, a melyekkel azok ordáliák realizását megdönteni igyekeztek s annak a kimutatására törekedtek, hogy azokat az Egyház tekintélyének gyara-pítása végett mesterségesen élesztette. Minden harmadik-negyedik szó mellé magyarázatot tűz szerzőnk, mely a gyakran pár sornyi, homályos s mindenkor szikszavu esetre oly élénk fényt vet, hogy szinte látni véljük a porlekedő fele-ket a pristaldus jelenlétében a káptalan elé járuló vádlottal, a tűzpróba lefolyását; máskor egész vidékek, falvak, udvarházak elevednek meg képzletünkben, a melyeknek ma már a nevét sem emlegetik sehol. A kötet költségeiről *Samassa* József érsek gondoskodott. Az egész mű valósággyal nyeresége történelmi irodalmunk-nak s gatulálhatunk hozzá a Szent-István-Tár-sulat tudományos és irodalmi osztályának.

Falk Miksa Visszaemlékezései Erzsébet királynéra kétségtelenül a legszebb és legérde-kesebb munkálatok közé tartoznak, melyekkel a megdicsőült fejedelmasszony emlékének az irodalom áldozott. (s ak elismerést érdemel hát a „Magyar Könyvtár“ szerkesztősége, midőn eddig csak a lapokban szetszórtan megjelent dolgozatokat most összegyűjtötte és külön fü-zetben bocsátotta közzé, hozzáadva a királyné-nak azt a kétségtelenül legszebb arczképét, melynek Schrotzberg festette eredetijét a müncheni képtárban őrzik. Első helyen áll Jókai-nak még egy eddig kiadatlan drámája, a „Helvita“ című, mely az 58—59-es szám. A kosorus re-gényirő e darabjában a mai életben mozog; leg-inkább a magyar parlament világot festi, egy erkölcsileg végkép elzüllött honatyával szembe állítva egy ideális férfit és megrajzolva egy rendkívül érdekes női alakot is, a tetterős, munkára kész modern leányt. Jókai e munkája olvasva még sokkal hatásosabb, mint színpadon volt. — A 60. szám a legújabb orosz elbeszélői gárda egyik legzenialisabb tagját mutatja be, Cselhov Antal, a kit nálunk Szabó Endre tett névszerűvé. O fordította a „Falusi asszonyok“ című elbeszélés és rajzgyűjteményt, mely meg-lepő bizonyossága Cselhov esodálatos megfigyelő tehetségének, hangja elevenességének és plastikus-ságának. — A 61. számban *Kölcsey* Ferenc válogatott beszédeit teszi közzé Radnai Rezső, a ki a magyar szónoklat egyik atyamesterének legjobb munkáit válogatta össze, a tüzetett szép bevezetéssel és az egyes beszédeket a szükséges magyarázatokkal látva el. — A 62. számú fü-zet egy szenzációs amerikai regényt tartalmaz; czime „Ujjászületés“, szerzője Char les Yke. Ez a munka különösség és érdekfeszítés dolgában vetekedik *Bellamy* híres regényeivel; egy leány története van benne elmondva, a ki husz éves korában csodás módon elfeledi egész multját és mintha ujjászületett volna, új életet kezd. E füzetet ismét egy magyar tárgyú szám követi; elseje a „Magyar Könyvtár“ programjában ígért történeti életrajzoknak. *Pázmány* Péter életét mondja el benne *Aldassy* Antal egyetemi magántanár, röviden és tömören ismertette nemzeti történelmünk e nagy alakjának szerep-lését. A füzetet nyolce, a szöveg közé nyomott nagyérdékű kép gazdagítja. — Ezeket nyújtja legújabb 6 füzetében a „Magyar Könyvtár“ két-ségtelenül a legsookoldalubb, legtartalmasabb és legolcsóbb az e nemű vállalatok közül. Egy-egy szám ára 15 fr.; a kiadócség — *Lampel* R. (*Wodianer* F. és *Fiai*) — szívesen szolgál teljes jegyzékekkel.

A közönség köréből.*

Tekintetes Szerkesztő úr!
Alulírottakat mint szabadságolt állomány-ban levő katonákat a Szögyényi házban tartott ellenőrzési szemlére e hó 4-ik napjának dél-előtt 9 órájára megidéztek, a melyre alulírottak 9/9 órakor meg is érkezünk, de az ellenőrzést vezető 69. gyalogezredbeli százados már 1/2 9 órakor az ellenőrzési szemlért megkezdette és az azon tul jelentkezőket többé elfogadni nem akarta és így mi és velünk együtt mintegy 20 más jelentkező az ellenőrzési szemlérről vissza-utasítottunk.

Igaz, hogy holnap ismét ellenőrzési nap lévén, a jelentkezésre alkalmunk lesz, de a mai napon való jelentkezésünkkel egy egész fél napi munkánktól visszatartattunk. Éppen azért ugy a magunk, mint a többi hasonlóan járt jelent-kezők nevében e helyen kérdezzük a tekintetes katonai parancsnokságot, hogy vajjon joga volt e az ellenőrzési szemlért vezető százados urnak a meghívón kitűzött idő előtt az ellenőrzési szemlért megkezdni és bennünket s velünk együtt több más pontos időben jelentkezőket az ellenőrzési szemlérről visszautasítani?

Székesfejérvár, 1898. október 4-én.

Kruntorád Imre.

Weisz Henrik.

Luksz József.

Tóth János.

* E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerkesztő.

NYILT-TÉR.*

Van szerencsém a nagyérdemű közön-séget tisztelettel értesíteni, hogy a Magyar Általános Köszénbánya részvény társu-lattól Budapestben a

tatai köszénbányák

kizárólagos képviselőt Székesfejérvár és vidékére átvettem és szentét itt állandóan raktáron tartom.

A hazai szenttermékek közt a **tatai szén** első helyet foglal el és a porosz szénhez hasonlóan, legkisebb salakot sem és nagyon kevés hamut hagy hátra, miért is szobafűtésre kiválóan alkalmas.

Kérem a tisztelt fogyasztó közönséget, hogy erőll magának meggyőződést szerezni és megrendelésekkel fölkeresni sziveskedjék.

Iroda:

Tisztelettel

Sas-uteza 5.

WEISZ JÓZSEF.

KÉRDEZZÜK MEG A HÁZIORVOST!

Krondorfi
alkálikus természetes
savanyuvíz

NYÁLKAOLDÓ HATÁSÁNÁL FOGVA A TUDÓ, GYOMOR ÉS HUGYHÓLYAG

+ + + BÁNTALMAKNÁL + + +

LEJÓBBAN AJÁNLVA!

MINDENÜTT KAPHATÓ!

* E rovatban közlöttekért felelősséget nem vállal a szerkesztőség.

A n. érd. közönség szives figyelmébe!

**A műselyem festés + + +
+ + + és vegytisztítás.**

Minden e szakmába vágó férfi és női ruhaneműek, Perzsa vagy más szőnyegek, csipke és Tunisz-függönyök, Selyem vagy bársony bármilyen gazdagon díszített ruhaneműek, bitor szövetek ugy festésre mind tisztításra fejtetlenül, Bársony neműek elfejtve préselésre és mintázásra, Gyöngy és selyemhímzések, keztük, nyakkendők, selyem ingek, Egyenruhák, szörme szőnyegek felelősség mellett a legjutányosabb árban számíttatnak.

Gyászruhák festése gyorsan eszközöltetik.

Számos pártfogást kérve teljes tisztelettel

Papp Károly
Szt.-István-utca 5 szám,
a nagytemplommal szemben.

Amerikai zsebórák.

Jótállással, hogy a nickel színét nem változtatja, szerkezete pontosabb és jobb, mint a legrágábbaké.

Ára darabonként 3 forint.

Jótállás mellett, míg a készlet tart.

Hozzá ezüstös óraláncz 60 krajczár.

Önberetváló készülék.

Fox, valódi solingeni gyártmány, sok kiállításon kitüntetve, gyakorlás nem kell. Megvágás kizárva. Tiszta és kényelmes munka. Bőrbetegségektől megment. Tartós és pénzmegegakarító.

*** Darabja 3 frt. ***

A penge ***csillagos acézből és a többi részei alpacceből vannak.

Egy külön penge hozzá 1 forint.

Megredelhető:

Pollák Sándor főbizományosnál
Budapest, V. ker., Kálmán-utca 17.
Gyűjtőknek 5 drb után egy ingyen küldetik.

Pályázati hirdetmény.

A székesfehérvári Káptalan az adományozása alá tartozó és újonnan megüresedett évenként 100 fittal javadalmazott egy, Reseta János féle iskolai ösztöndíj alapítványra ezennel pályázatot hirdet.

Az ösztöndíjra a Székesfehérvárott vagy Fejérmegyében született azon magyar ajkú, jeles észtehetségű és jámbor erkölcsű róm. kath. ifjak tarthatnak igényt, kik középiskolai tanulmányaikat végzik.

Felhívjuk a pályázni szándékozókat, hogy a vagyoni és iskolai bizonyítvánnyal felszerelt folyamódványaikát a Székes-

fehérvári Káptalanhoz czimezve folyó évi október 20-ig nyujtsák be.

A folyó évi augusztus hó 13-iki kelettel közzé tett pályázati hirdetményre beérkezett folyamódványok a fenti ösztöndíj adományozásánál is figyelembe vétettni fognak.

Kelt Székesfehérvárott 1898. szeptember hó 25-én.

A székesfehérvári Káptalan.

Hirdetések
felvétetnek kiadóhivatalunkban jutányos áron.

ALAPITTATOTT 1871. ALAPITTATOTT 1871.

SZÁMMER IMRE
könyvnyomdája (gőzerővel)
KÖNYVKÖTÉSZE
ES LEVÉLBORÍTÓ-GYÁRA
SZÉKESFEJÉRVÁROTT.

Készít minden néven nevezendő
KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT.

Raktárt tart kész nyomtatványokból:

Városi és községi előjárók és árvaatyák számára. Szolgabirói hivataloknak. Ügyvédek, járásbiróságok és végrehajtók részére. Róm. kath. és ref. lelkészi hivatalok számára. Takarékpénztárak, segély-egyletek, kaszinók és olvasóköri részére. Uradalnak, bérlok és gazdák számára. Gyógyszerártulajdonosok részére. Kereskedők, iparosok és ipartársulatok számára. Szállodatulajdonosok és vendéglősök számára.

Továbbá:
IRÓPAPIROK, LEVÉLBORÍTÉKOK és LEVÉLPAPIROKBÓL
nemkülönböztetve
IRODAI SZEREBŐL:
Írták, írónok, valódi acézt- és réztollak tollnyelvek, peesétviaszok s több effélékből jutányos áron mellett!

Meghívó-, belépti-, czim- és látogató-jegyek díszesen!

Ajánljuk a római katolikus egyéneknek

„UNIO CATHOLICA“
AZ
biztosítási szövetkezetet

TÜZ ÉS JÉGKÁROK ELLENI BIZTOSÍTÁSNÁL.
Olesó díjak! ————— Jó feltételek!

CSAK RÓMAI KATHOLIKUSOK * * * * *
* * * * * BIZTOSÍTÁSA FOGADTATIK EL.

Az „UNIO CATHOLICA“ dunántúli felügyelőségének vezetője
NÉMETH ÖDÖN főfelügyelő.

————— BŐVEBB FELVILÁGOSÍTÁSSAL SZOLGÁL A SZERKÉSZTŐSÉG. —————

Nyomatott Számmar Imrénél, Székesfehérvárott.